

# Pavlovské vinice a vinné sklepy

## Naučná stezka



## 4 Historie pěstování révy a výroby vína v Pavlově

K toulkám jižní Moravou neodmyslitelně patří vinohrady, řádky vinic, vinné sklepy a víno. Dle archeologických nálezů se předpokládá, že první vinice na Moravy se objevily již ve 3. století našeho letopočtu v době pobytu římských legionářů právě na úpatí Pavlovských vrchů. V době slovanského osídlení v 9. století n. l. bylo vinařství již velmi rozvinuto. Archeologické nálezy vinařských nožů a semen révy potvrzují rozvinuté vinařství slovanského obyvatelstva Velkomoravské říše.

V původně slovanské osadě se už počátkem 13. století začalo usazovat zejména německy mluvící obyvatelstvo, které zde žilo až do poválečného odsunu v letech 1945–1946. V období po druhé světové válce do Pavlova přišli čeští občané. Většinou mladí lidé nepocházeli jen z okolních obcí, ale také z horských oblastí Kopanic z Bílých Karpat, Slovácka, Valašska či Vysočiny.

A jak se kdysi hrozny pěstovaly? Na vinicích se vysazovalo až 10 000 vinných keřů na hektar, sazenice byly od sebe vzdáleny maximálně 1 metr. Oporou jim byly dřevěné kůly, které se na jaře zatloukaly ke keřům a k nimž se pak letorosty přivazovaly slámou. Na podzim se kůly vytahovaly ze země, aby se prodloužila jejich životnost.

V padesátých letech se vinicím začali věnovat absolventi z vinařských učňovských, mistrovských a později technických škol, kteří už měli odborné znalosti. Současně se zakládaly nové vinice – to už bylo na středním a vysokém vedení, u něhož se dala použít mechanizace. Kmínky révy se pěstovaly na výšku 60 až 90 cm a letorosty se vedly do drátěné konstrukce, tažené mezi sloupky. Nový způsob velmi ulehčil práci ve vinici.

V roce 1967 bylo v Pavlově postupně vyklučeno posledních 27 ha vinic vedených po starém způsobu „na hlavu“. V letech 1970–1971 bylo vysazeno 40 ha nových vinic, jejichž celková rozloha v roce 1990 dosáhla 120 ha. Výsadba nových vinic byla ukončena v roce 2004 vzhledem ke vstupu do Evropské unie. V té době měla Morava téměř 19 000 ha vinic.

Dnes Pavlov patří Mikulovské vinařské podoblasti, která má celkem 10 318 ha viničních tratí s plochou 4 680 ha registrovaných vinic ve 182 viničních tratích a 30 vinařských obcích. Pavlov je na 25. místě v ČR dle plochy registrovaných vinic. Je zde celkem 168 ha registrovaných vinic, avšak celková možná výměra viničních tratí je podstatně vyšší – 316 ha. Výrobě vína se dnes v obci věnuje patnáct vinařů registrovaných u Vinařského fondu a mnoho menších pěstitelů hroznů. Ovšem pro svou potřebu vyrábí víno většina rodin v obci.

Hrozny se pěstují integrovanou produkcí, tedy způsobem šetrným k přírodě, a vyrábí se zde také biovíno. Dobrému vinařskému technologovi poskytují pavlovské vinice dostatek kvalitních hroznů pro výrobu výborných vín zajímavých svým ovocitým buketem, kořenitostí a pikantní kyselinkou.



### Z HISTORIE MORAVSKÉHO VINAŘSTVÍ

K největšímu rozšíření vinic došlo po roce 1249, kdy se Mikulovsko a Valticko staly součástí panství rodu Lich-

tenštejnů. Z urbáře sepsaného roku 1414 jasně vyplývá, že Lichtenštejnové věnovali svému majetku náležitou péči a obce Pavlov, Sedlec, Dolní Dunajovice a Perná získaly díky pěstování vinné révy a výrobě kvalitních vín významné ekonomické postavení. Roku 1298 byla založena nová viniční hora v Milovicích, v roce 1309 další u nové obce Horní Věstonice. Další rozhodující úlohu ve vývoji vinařství na Mikulovsku sehráli novokřtění, kteří do kraje přišli v 16. století z dnešního Švýcarska. Traduje se, že právě oni ve zdejších vinohradech začali pěstovat odrůdu Sauvignon.

O historickém významu pěstování vinné révy svědčí i to, že v nejstarším dochovaném celomoravském soupisu poddaných a jejich půdy, který byl pořízen pro berní účely v době pobělohorské, jsou vyjmenovány viniční tratě a jednotlivé vinice a jejich majitelé spolu s výší daní. Vinice byly jedinou zemědělskou kulturou, která byla v lánových rejstřících uváděna zvlášť.

K vinařství se vztahovalo i svěbytné odvětví tehdejšího práva, takzvané právo horenské (hory = vinohrady, viniční tratě), které kodifikovalo pořádek na vinicích a tresty za jeho porušení. Nezřídká to byly tresty velmi kruté. K smrti byl odsouzen nejen zloděj hroznů, ale i ten, kdo byl přistižen ve vinohradech a byl mu prokázán úmysl krást. Pavlovský horenský řád vznikl v roce 1589, nejmodernější obdobou horenského práva je zákon o vinohradnictví a vinařství z roku 1995.

Podobně jako pro další vinařské oblasti Evropy byl i pro pavlovské vinice největší pohromou živočišný škůdce, takzvaný révokaz. U nás se objevil na přelomu 19. a 20. století a postupně ničil téměř všechny vinice. Uchráněny byly pouze ty, které rostly na půdách se sterilními písky. Napadené vinice musely být vyklučeny a půda po nich několik let rekvitována. Nové vinice byly osázeny sazenicemi s naroubovanými očky ušlechtilé révy evropské na americkou podnož, která měla schopnost tvořit hustou síť

kořenů a mimoto jejich šťávy byly kyselé, čímž mšičky révové odpuzovaly.

